

GREZNEVICS DORKA

Történelem

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:Virovecz Nándor
egyetemi adjunktus, ELTE BTK**IDEALIZÁLT NŐI ARCHETIPUSOK A KORA ÚJKORI
„NAGYASSZONYOK” PORTRÉINAK TÜKRÉBEN****Kulcsszavak:** nagyasszony; kora újkor; nőtörténet

Dolgozatomban a nemesi származású „nagyasszonyokról” kialakult ábrázolásokra és társadalmi megítélésükre helyeztem a hangsúlyt. Célom az volt, hogy megvizsgáljam, hogyan alakult ki az ideális női archetípus, milyen tényezők befolyásolták ennek formálódását, és hogy ezek a nők miként jelentek meg a korabeli és későbbi történettudományban. A 16-17. századra összpontosítottam, hiszen ez az időszak a magyar történelem viharos évszázada volt, amelyben a reformáció, az oszmán hódítás és a politikai bizonytalanság meghatározó szerepet játszottak.

Kutatásom egyik központi kérdése az volt, hogy az egyes történeti korokban hogyan és milyen narratíva mentén írtak nőkről. Ezen belül kiemelten foglalkoztam azzal, hogy a nőkről szóló ábrázolások milyen társadalmi céloknak feleltek meg. Forrásaim közé tartoztak kortárs történetírók művei, mint Istvánffy Miklós és Forgách Ferenc, valamint a 19-20. századi szerzők, így Perecsényi Nagy László, Deák Farkas és Takáts Sándor munkái. Elemzésem kiterjedt a Kanizsay Dorotthyához és Wesselényi Annához hasonló „nagyasszonyok” történeteire is, akik később a nemzeti emlékezet meghatározó alakjaivá váltak.

A dolgozat külön foglalkozik a korabeli nőkép társadalmi elvárásaival. A 16-17. században a vallásosság és az erkölcsösség voltak a legfontosabb elvárások, amelyeket kiegészített az otthonmaradás és a családi kötelezettségek teljesítése. Példaként szolgált Pázmány Péter „Mint kell a keresztyén leányt nevelni” című írása, amely részletesen bemutatta a lányok neveltetésének fontosságát a korabeli elvárások mentén.

Az utókor szemléletét elemezve arra jutottam, hogy a 19-20. századi történészek, mint Takáts Sándor, gyakran vetítették vissza saját koruk női ideáljait a kora újkor női szereplőire. A 20. század elején a női erények, mint a munkaszeretet, a hazafiság és az anyai szerep fontossága kerültek előtérbe, amelyek az akkori patriarchális értékrendet tükrözték. Kutatásom arra is rámutatott, hogy a kortárs források sokszor idealizálták a női szereplőket, és ezek az ábrázolások gyakran követték a társadalmi normákat. A történelem női szereplői mégis egyedi, gyakran rejtett formában tettek szert jelentőségre, legyen szó birtokigazgatásról, levelezésről vagy informális politikai szereplőkről.